

Тускай дыңнадыглар КОМИТЕТТЕРДЕ

К ы з ы л

Чоон-Хемчи районуну колхозтарында, совхозтарында ба-
за район аралык «Сельхозтехника» катчылыкынын
чыгышы чакырылган техника бөлүмүнүн дүгүн-
дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчы-
лыкына «Сельхозтехника» катчылыкынын чакырылган
техника бөлүмүнүн дүгүн-дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык
«Сельхозтехника» катчылыкынын чакырылган техника бөлүмү-
нүн дүгүн-дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника»
катчылыкынын чакырылган техника бөлүмүнүн дүгүн-дөлүкчүлүгү
аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчылыкынын

«Сельхозтехника» катчылыкынын чакырылган техника бөлүмү-
нүн дүгүн-дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника»
катчылыкынын чакырылган техника бөлүмүнүн дүгүн-дөлүкчүлүгү
аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчылыкынын

«Сельхозтехника» катчылыкынын чакырылган техника бөлүмү-
нүн дүгүн-дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника»
катчылыкынын чакырылган техника бөлүмүнүн дүгүн-дөлүкчүлүгү
аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчылыкынын

САМАГАЛДАЙ

«Тес-Хем» совхозта ширинин малдын камгалаан куду
дегилде турганынын дугайында айтырып районуну
улуусу үзүсү контроль комитетинин чуралыгы чуралайган.
Совхозта (директор Н. Д. Балжыт-оол, кол бугалар А. В.
Кадиспей) малды ооруп-сачыгдар, чидире чорутуп-би-
де медалда, өтөт-үчөтү багы тургусун. Тускай арте-
пиглерден, мал акылдык инспектордон негелден кыпак-
каштанда 1977 жылдын январь-декабрь айында совхоз-
топта 310 баш бозо, 814 баш кой, ишкү чынын болган ду-
даа, аны акыл-айыга 120 муң рубль каражаны чидирсин.
Бозо мал калдарымы К. Аркача—52, И. Арпаган—65,
Д. Сүрүн—39 баш малды, шор мал калдарымы С. Эртин,
—50, И. Сартымак—92, Д. Серензо—50, А. Аркача—87, Са-
ндыкан—70 баш кой, ишкү чидире болган оорукта кан-
дыган малдын асым барымдалган чурдун тускай
кындан малдын чакырып келген, а санаалык кындан
кындан ону олардын асым барымдалган чурдун тускай
оноу толдеринин хемчоз албан бага ой-шаанда негелден
органарында материалдарын кирбеси келген. Ой-шаанда
районуну негелден органары хой мал чидире кындан
кобаштыр шыгым хемчоз албанын комитет дегилдеди,
Совхозтун кол бугалары А. В. Кадиспей, сабыр эрелес-
чи Ф. Ш. Шойлан олардын айда мал шалдыктын чур-
мын тугатарын шириндеш, мал хамарылаалы өскө-
дөө шире тус-тууанда хемчоз комитет хуралында ху-
лоткен, четпестер дүгүн чайдан дөш дөштин хем-
чегер аларын олардан негелден.

МУГУР-АКСЫ

Менгүн-Тайга районуну улуусу контроль комитети «Ме-
ген-Буран» колхозта мал кыштагалашканын канчар чору-
ду турарын сайгарын көргөн. Бо чурга акылга кобаш-
тыр кохош баптаар чер, тускай эртепигер болган өскө-
дөө кой ништи органарында алган хемчегерин ой не-
гелден. Мындада чидир кылдымын акылдар хой, Ун ко-
лод хойнуу какаанын соок дөшын келгенде чидир кылды,
акылгалга кингрен, кажа чогудан ой колданыр чалай
черге турган.

Малчынар Ш. Притт, Д. Саял, М. Притт, Х. Халдарба
олар чакып ситен бөлүсүлгөн шунт киришкен, аны узе
олаарын колданында малдын күзү арып, байдалы дүр-
оошунуу болуп турар. Колхозта интизия-биле 16 кобаш-
та малдын байдалы багып, чүгө январь айда бенин сеен
акыл шор мал өткен. 66 малчынын чүгө 65 бажында
кыштан турар, артканын багып чымгалатылган өскөдө
келер. Колхоз девискеринде ситен шунт өлчөн болган
барымдалааш, Тес-Хем девискеринде 180 тонна ситенин
бөлүсүлгөн, оң 100 тонна хирезин соортун алган. Арткн 80
тоннаны багып кагалаанында оор алган болган кадат чок
мал чеген. Бо айтырыга кобаштыр бурудуу кындан
комитет хемчоз хуралында, Четпестер дөштин чайдан
дөш дөштин хемчоз аларын комитет колхозтун удурут-
чуларында негелден.

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК

Мал смиртир «Дон-Теренин» совхозта кыштагалыктын
дүгүн-дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык айтырыгы
районуну улуусу контроль комитетинин чуралыгы чурала-
шкан. 1977 жылдын февраль-март айында совхоз-
топта 1090 баш сарым кыштан турар. Бо хире элшен саным
мадды канчан-да оңча-менди кыш акырынын аргам бар
турбуже, байла мада дүгүнчүлүгү.
Мадды чегерилгенде, сугтарылаан кончуг багып ор-
ганаалан. Совхозта бар 4 кудуктарын бирөөн бага сур
соортур 3 автомашинанын чүгө чакырып акылдан турар.
Мал кыштагынын турар кыштагаларда суг кулар докарлар,
шакчалар, дөш акылгалатылган турда, калдарыма Боркан
Кыдыран, Ола Сарылаар оларда суг кулар докарлар, бо-
лудун шакчалар чок. Мал акылгалатын тускай эртепигерин
малчынарга барбас, олар малдын акылгалатын, олар
сиген какаанынын ништиге чыкылар. Малчынар орту-
дунда културу-маласын акылдар багып, чарын түгүн-
дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчы-
лыкынын чакырылган техника бөлүмүнүн дүгүн-дөлүкчүлүгү
аркылуу тускай аймактык «Сельхозтехника» катчылыкынын

ШЫҢҒЫ-ЛАКЖИ

«Ой-даа шыгымын-ла кыжы» деп,
оң дугайында тускайлаа бирөөнө
Узуг-Хем районуну «Узуг-Хем»
совхозтун Хайыракан салбырында
зоотехник Василий Иванович Кан-
чыр-оол чуралайдыр. Ол дөштө-
үк элберида улуусу контроль болу-
учу дарган. Узуг Октябрынды

Узуг Самбуевтин бо урмат дүгүн-
дөлүкчүлүгү аркылуу тускай аймактык
айтырыгы районуну улуусу контроль
комитетинин чуралыгы чуралайган.

УЛУСЧУ КОНТРОЛЬ

1977 чыл
февраль
№ 2 (26)

АЖЫЛ ДЫҢ ШЫНАРЫНЧЕ

Дарыялга фабрикасында улуусу контроль болуучу 27 кезиңинг. Бро-
но кезиңинери оң кыжы, олар түс-тус секторлар
айым-диле ажал хуваалды-
дыт.

Ажылды план бо-
угаар чурдун келди-
вис. Эрткен чылдын
эгелден бээр «Комсомо-
лчу прожектор» отрядын
кежигуеринин, инженер-
техниктир ажалдыкчары-
ны болган специалистер-
нин кыжылгези-биле 33
рейд, хынадаан чоруткан
бис. Оларын хой кезин
продукциянын шынарын
акылдеринче, чиг-эгги,
материалдарын камнала-
дык чарыдарына, кыш-
аждын болган күрүнө-
ни саягыт-чурдуну ба-
жыгалатынча улганга.
Оң иштиге продукцияны
кыш бага ажылды шына-
рына ой хынадаан чор-
туван.

Чижээ, эртен чылдын
февралды бүдүрүп турар
продукциянын шынарын
күрсады инспекциянын
ажылдыкчары-биле кады
хынаа бис. Оң түнелди-
де күрне стапарттарын
болган техниктир негелде-
лери хажалар чорук бар
болган. Бир муң ажал кы-
дыгарын хынаа көргө,
оларын бежен ажы
брактатылган. Хынада-
ны түнелди улуусу кон-
троль болуучуну кадык
хуралына чуралайган, бүтү
четпестерни хуусекичи-
лерге дынаткан.

Контролорлар кыш турар
медделерин иш-биле хына-
даларын бо-ла кылар.
Бун-ажылдын саягыт-чур-
му, бугетте аш-чечини
шынары чикеттир чурдур-
ге хынадаларын хүй бүрү
чортуван.

Бо чылдын бирги квар-
талында күш-ажылдын са-
гыта-чурдуну (хүн бүрү),
бригадалар, негелде
продукциянын шынарын
(айда 2 уада), бригадалар-
нын план хууседалын, ма-
териал талаа-биле унегит
чурдурларын, электростан-
цияларын (ай санымда),
бугеттин ажылы хүй бүрү
кынаары көрүдүгөн.

Январь 18, 19, 20 хун-
теринде ажылчынарын
ажыла келген контрол-
орлар хынаа. Ажылдан
оздолган кижиер хой бо-
ган. Чылдагыны? Хоорай
автотурарынын шимчоз-
кичиин ой-шаанда эве-
ланд болган. Бо талаа-
биле айтырыгы чөгүр
черлерге бага тургустувис.
Бистин колхозтун эр-
кен чылдын ништи продук-
ция бүдүреринин, продук-
ция сайгарынын, күш-
ажылдын бүдүрүчүлүгүн
бедиринин планарын че-
дишкенин хуусеткен.
Продукциянын 97 хуусун
бирги сортка бүдүрүп,
неделә санымда «Шынар ху-
нун» эртирип турар. Бо
бүтү ажал-херекке улуусу
контролорлар удуң кирип
турар.

Г. АКАТИЕВА,
Кызылдын дарыялга
фабрикасында улуусу
контроль болуучу
дарганын орадакчысы.

ЭНЕРГИЯНЫ ЧӨП АЖЫГЛААР

СӨКП-кии XXV съездинин
бүдүрүгенин ажыгыны бе-
диринин куралынын аба-
ткыларын камналааш
райыга Кызыл хоорайны
улуусу контроль комитети
депкелиг кирип келген. Ила-
гы чыгы болган элестир
энергияны камналааш чар-
ыдар болган дөш партизан
болган чакытты айтымшкы-
нары канчан кууседал ту-
рагына контроль комитети
чидара адеспейизин.

Ныйсымадды бүдүрүгелери
эртен чылды 553,6 муң
киловатт-шак электрэнергия-
ны, 3,3 муң гектарага чыгы
энергияны камнап
алган. Ила улуусу кон-
троль комитетинин удуу бага
бар. Энергия куралынын
ажыл-агымын эвес чарыдар,
электрэнергия чорутканын азы
нердеги, кылаткан.

Чижээ, иш чыл бүдүрүгөр
улуусу контроль комитетинин
Кээ-Хем хомур-даш разрезин
чоруткан хынадалыктын үе-
зинде электрэнергияны акыл-
галдыма шимчоз четпестер
бары, ону нормадан акыр чар-
ыдалынын алаерин. Разрезтин
улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин

Эртен чылдын эгелди
№ 1 орун-туду улуусу кон-
троль комитетинин хынадал
чурдун. Бүдүрүгенин адын-
стратинин бажымын ола-
галымга Д-56 хевиринд
көжү чорутуп бус-биле чылды-
чынын ажыгалган. Чугаа
1974 жылдын декабрында-э-
ркен чылдын январды чидир-
бо соорулага 345 тонна де-
кабрын оттурат чүдүлү 25389
рубльге чарыдалыны алаерин.

Улаштууну удурутканын ох
честестерин, чыладалыны
хемчоз алган. Котельнааны
чарты дерсон. Сут чылдыр
суутуларын тургусуаш, хөмүр-
дан олагалыныч шидизин.
Чылдыла четкилерин чар-
нык кылаш. Моод түдөлөгү-
де коллектив одагы сезонун
да 3850 рубль түнүт камна-
галы болган.
Бо чылдын январды хоорай-
нын улуусу контроль ко-
митетинин чуралыгы Тыва-
нын автотранспорт эрелес-
тинин №1, №3 АТБ-леринде
оттурар суук чүдүлү азыр
чарыда турарынын дугайында
айтырып чуралайган.
Эртен чылдын иштиге бо-
лон автобүдүрүлгө 357,3 муң
литр бензинди, 44,3 муң литр
керосинди оттурар чүдүлү ма-
дан ажыр чарыдалган. От-
турар суук чүдүлү кылаар
талаа-биле организа-техник
хемчегер хууседалын, акылга
ла бага үчүдүлү азын чет-
пестер бар.

Техника-экономика кер-
гүзүгенин кудулаанын акыр
чарыдалышында элшен са-
лдыр болган. Чижээ, №3
АТБ-де автотранспорт ажал-
галымн коэффициентин 1,2
хуу, чүк соортурун коэф-
фициентин 4,5 хуу кудулаан.
Бо чылдын февралды «Кы-
зыл удурут» тудуу тузуу
эрелесинде элестир энергия-
нын акылгалатын хынаа-
нын түнелдерин комитетке
чуралайган. Коллективтин
улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин

Улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин
улуусу контроль комитетинин

жуктары чылдар дөш
улуусу контроль болуучу сү-
меин коллективтин улуусу
чулары сайгарын көргөн.
Ычанган, улуусу контроль
болуучу материалдарын хоорай
комитетинче кингрен.
Комитет бо чылдын январды
тускай докталады хуусе
аң, энергия куралынын кам-
нагалыгы акылгалар талаа-
ны-биле партизан болган
чакытты айтымшынарын
багып кууседал, дөштин хем-
чегер албаны дөш оң кат-
чылыкшынын кол ижевер
Б. Богданкиндин бир ай-
мын шалдыгын тугатар деп
шындыраан.

Тыванын электр четкиде-
ринде улуусу контроль болуучу
(дарган М. Соленко) электр-
энергиянын камналыгына
хамарыштыр элшен ажылды
чоруткан.

Иччала-даа элестир бол-
ган чылды энергиянын ба-
гыдалы хоорайны камдык
бүдүрүгелеринде ама-даа чо-
гур дегилде тургустуванган.
Кызылдын сүт, туулубу завод-
тары продукция бүдүреринде
электрэнергияны бөр нормадан
акыр чарыда турар.
«Кызыл туду» эрелесин, №13
механика эрелесин, №14
АТБ, пиво заводу, «Росторг-
одежда» бага минаш чакыты
коллективтер электрэнергия-
нын димитте көрүдүгөниден
ажыр чарыда турар.

Күш-ажылды коллективтер-
де улуусу контроль болуучу
кыжын айырым бүдүрүгени
бүтү улаштарында энергия
куралынын чөп акылгалаты
рына контролду күштелди-
ринче, акыл-агымын эвес
чорутуу чылдарына, за-
рыскалган беддеринче, ул-
лаган турар ужурут.

Д. ЗАБОВ,
Кызыл хоорайны улуусу
контроль комитетинин
дарган.

КУУСЕЛДЕНИ ХЫНААН

«Тыва даг-дугу» көки-
натта улуусу контроль комитетинин
эрткен чылдын январды
даг-дугу болбаарында фаб-
рикага хынадал чоруккан.
Олар материалдарын бол-
ган терилерин канчан
кагалаа турарын хынаа,
хөй четпестерин идерекен
фото-чуратканын Күлбурга
ордуна ажал. Четпестерин
чыл төңүчүн чидир
чылдырып фабриканын
улуусу контроль комитетинин

Хайтылалар бо чыл-
ды январды бага катал
ол бүтүнү хынаа, олар-
нын идеректен четпестерин
эдеринин канды-да хөм-
чө алдымынын тодарат-
кан. 800 тонна декарта
200 кеме дериглер та-
рымча чок байдалда ка-
гадалыктын, удуз өртектер
кадык дериглер тойгал-
тынын чидар болган.

Улуусу контроль комитетинин
кирген сандалынын күт-
седенин дугайында ай-
тырыгы кол болуучу ху-
ралына шыгымы сайгарын
H. ЧЕЗОВ.

Кээ-Хем хомур-даш разрезинде улуусу
контроль болуучу (дарган М. П. Федоров)
тогарай ажылды чорутуп турар. Болуучу
кежигуерин беш секцияга чарган. Кы-
лаар чарыгалган, оң камнап турары-
нын талаа-биле камнааны улуусу кон-
троль комитети чыл чоруткан, чакыты
четпестерин илеткен, оңу чылдыр та-
лаа-биле хемчег аларын хамарышкан
чечеринин санамын кингрен.
Чуркта: улуусу контроль болуучун
дарганын орадакчысы, транспорт чег-
нин мастери В. И. Ярмаков (оң талдан-
да), болуучу кезиңуерин А. Е. Ама-
раков, В. И. Чулкина элестиг хынадалы-
нын түнелди улуусу контроль
болуучуларын.

ШЫҢҒЫ-ЛАКЖИ

«Ой-даа шыгымын-ла кыжы» деп,
оң дугайында тускайлаа бирөөнө
Узуг-Хем районуну «Узуг-Хем»
совхозтун Хайыракан салбырында
зоотехник Василий Иванович Кан-
чыр-оол чуралайдыр. Ол дөштө-
үк элберида улуусу контроль болу-
учу дарган. Узуг Октябрынды

талаа-биле контролорларын ажы-
ла бага кыжы чегин каап турар.
Ситенин кыштагаларга соортун, де-
жылдарын олар докталам кон-
трольга аң, малдын беш санымга
омаажыр ужурут мал чегини дү-
ваалдары шы, четпир болуучу дөш
демкежин турарлар.
Чонук хорегини, оңу багала улук
элекенин дөш бүгү күжүн үндү-
рүп турар унегит комитетинин
Узуг Самбуевтин Нурсаттын болган
оң узурун улуусу контроль бо-
лудуну акылгынын амы байдалы
догдулап чуралааларынын иштин. Уле-
ин бүдүрүп турар эшти шыгымын
кижи деп чуралаал турар чөл-
да, оң принципалдыг негелден-
ге тааркыр-да.
Дайын-даа чылдарында, тайбыс
узе-даа болуучу, хамарышкан
ажылды бедек хамарышкан-биле
кырып, энегит чидир кылар, шудургу,
кажа-даа, кожун-даа, гааракан
элин сиккан комитетинин Узуг
Самбуевтин Нурсаттын шынаалары
хой. Ой Папа Арат Республикка эр-
елесин Аз-чуртун айымн
оралдын И терегины бага беш ме-
далдын болган 1976 жылдын сови-
еттик чарыкынын тилекчиги, деп
демекти аналдыкын. Республика
улуусу контроль комитетинин
гатай шынаалары бага хой.
H. ЧЫДЫН,
«Шынын» порт.

